

214 с.

9. Повідомлення головного управління статистики у Хмельницькій області. Соціально-економічне становище області за 2007 рік // Подільські вісті від 1 лютого 2008. – 35 с.

10. Соціально-економічний аналіз стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2011-2017рр. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sd.net.ua/2009/10/12/khmelnicka_oblast.html

Проанализировано современное состояние социально-экономического развития городов Хмельницкой области. Определен комплекс мероприятий для дальнейшего развития тех сфер производства области, способствующие ее постоянному экономическому росту.

Ключевые слова: *социально-экономическое развитие, населенные пункты, рыночное реформирование экономики.*

In this article the current state of social and economic development of Khmelnytsky region towns is analyzed. The complex of measures for further development of those areas of the region manufacture that would contribute to its constant economic growth is determined.

Keywords: *social and economic development, settlements, market reforming of economy.*

Дата надходження до редакції: 10.04.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Волощук К.Б.

УДК 504.03:631(477)

ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Н. В. Бобровська, здобувач, Миколаївський національний аграрний університет

У статті розглянуто наукові основи щодо зміцнення економічної, соціальної і екологічної зрівноваженості за рахунок технологічних змін, організації праці і управління, які засновані на передовому досвіді і на використанні наукових досягнень. Обґрунтовано складові і особливості інноваційного розвитку аграрного сектора з урахуванням еколого-орієнтованого підходу у використанні всіх видів ресурсів задля зрівноваженого розвитку, у тому числі через еко-інновації.

Ключові слова: *зрівноважений розвиток, інноваційний підхід, природні ресурси, аграрний сектор, еколого-орієнтований підхід, еко-інновації.*

Постановка проблеми. Порушення умов землекористування, навантаження на екосистеми, екстенсивне використання усіх видів природних ресурсів, відсутність довгострокових екологічних експертиз, ресурсовитратність, погіршення екологічного стану довкілля слугує причиною погіршення якості сільськогосподарської продукції, обмежує можливості щодо розвитку органічного виробництва. Саме тому подальший розвиток повинен враховувати вищезазначені причини погіршення екологічного стану довкілля з метою забезпечення зрівноваженого розвитку аграрного сектора на основі еколого-орієнтованого підходу у використанні усіх видів ресурсів, які залучені до виробництва.

Таким чином, зрівноважений розвиток природокористування залежить від економічно-соціально-екологічної стабільності, від ефективного розвитку галузей на інноваційній основі. Тобто господарям потрібні нововведення у технологіях вирощування, організації праці і управління, які засновані на передовому досвіді і на використанні наукових досягнень. Зміцненню економічної, соціальної і екологічної зрівноваженості в аграрному секторі повинні сприяти еко-інноваційні процеси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питання, щодо інноваційних мож-

ливостей аграрних підприємств є такі вчені, як: Ю. Бажая, І. Гриник, О. Гудзинський, Б. Данилишин, С. Кіреєв, М. Кропивко, Д. Крисанов, О. Крисальний, П. Лайко, Ю. Оніщенко, В. Покотилова, Н. Сіренко та інші. Незважаючи на велику кількість вчених, які займаються цим питанням, слід зазначити, що дана тематика є актуальною з орієнтацією на отримання не лише економічних, а і екологічних переваг у розвитку галузі. Особливої актуальності питання набуває за умов впливу глобалізації.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є обґрунтування складових і особливостей інноваційного розвитку аграрного сектора з урахуванням еколого-орієнтованого підходу у використанні всіх видів ресурсів, використання інноваційних технологій у вирощуванні сільськогосподарських культур.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективним підґрунтям для забезпечення ресурсної діяльності підприємств є інноваційна діяльність, яка визначає рівень інноваційних можливостей суб'єктів господарської діяльності.

Будь-яка країна, яка стала на шлях інноваційного розвитку і широкомасштабного використання його результатів, вже не зможе і не повинна ігнорувати такі об'єктивні чинники, як вичерпність природних ресурсів, насамперед невідтво-

рюваних, уразливість, екологічна зрівноваженість та екологічна місткість природного середовища, межі його міцності і опірності щодо негативних і шкідливих антропогенних впливів тощо. Зазначені чинники мають всебічно враховуватися не лише у господарській діяльності, а і у визначенні напрямів, темпів, масштабів соціально-економічного розвитку на основі вивчення характеру і особливостей властивих біосфери, складних і взаємозалежних явищ та процесів, екологічних наслідків життєдіяльності суспільства. За умов зростаючого негативного впливу на екосистеми дії суспільства мають бути обов'язково зрівноваженими, адекватними існуючій екологічній ситуації, щоб не вступати у суперечність з екологічними законами, призводячи до негативних змін і необоротних процесів у біосфері. Тобто соціально-економічна діяльність суспільства зрештою не повинна підривати природну основу розвитку суспільства.

Отже, на економічні і екологічні процеси впливає взаємозв'язок людини і природи, тобто ці процеси проявляються через діяльність людей, тому, що задоволення потреб суспільства не можливе без урахування стану взаємодії з екосистемами.

Саме тому формування природно-ресурсного потенціалу і еколого-економічна ефективність його формування повинні ґрунтуватися на соціальній відповідальності аграрного бізнесу у використанні всіх видів природних ресурсів. Підприємства повинні реалізовувати концепцію зрівноваженого розвитку на інноваційній основі, у першу чергу через оптимальне ресурсовикористання.

Н.М. Сіренко вважає, що загальна модель інноваційного розвитку аграрного сектора економіки і його складових – соціально-економічних систем не є ізольованою і включається до загальної моделі інноваційного розвитку суспільства і національної економіки. Зазначене твердження передбачає, що модель інноваційного розвитку аграрного сектора економіки має можливість сформуватися лише за певних умов: [1]

- суспільство і його інститути готові до здійснення діяльності на принципах, передбачених моделлю інноваційного розвитку;

- у суспільстві і у кожній сфері суспільної діяльності на макро-, мезо- та мікрорівні сформовано інвестиційно-інноваційний клімат і створено передумови для інноваційного розвитку;

- сформовано систему менеджменту адекватну моделі інноваційного розвитку соціально-економічної системи;

- сформовано єдину систему макро- та мікроекономічного забезпечення реалізації цільової спрямованості моделі інноваційного розвитку, яка включає концепцію інноваційного розвитку, інноваційну політику, інноваційні стратегії, системи і структури управління інноваційного спрямування,

механізми управління інноваційною діяльністю, мотиваційний механізм і побудована на єдності інтересів.

Отже, глобалізаційні процеси і явища, вимагають розроблення нових методологічних підходів до формування моделі інноваційного розвитку національної економіки і аграрної зокрема. Побудова загальної моделі економічного розвитку аграрного сектора та вибір можливих стратегій повинні базуватися на використанні позитивного досвіду інших країн та враховувати вітчизняні соціально-економічні і природні особливості, забезпечуючи при цьому вимоги національної безпеки. [1]

З вищевикладеного можна зазначити, що перелічені постулати визначають загальнотеоретичну модель у формуванні ресурсного потенціалу аграрного сектора, а також пріоритети у розвитку галузі.

На нашу думку, нові стандарти до еколого-економічного, зрівноваженого розвитку аграрного сектора можуть бути реалізовані за умови фінансування системи сфери природокористування, що є складовою комплексу інновацій, через активізацію еко-інновацій.

Для комплексного впливу державного регулятора на модель інноваційного розвитку ефективним є створення зон економічної активності, які здатні поєднувати потенціал університетів, науково-дослідних структур, товаровиробників та інфраструктурних організацій як на загальнодержавному, регіональному, так і на міжнародному рівнях. [1]

Відповідно до прийнятої в Україні Стратегії інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки, за умов глобалізаційних викликів створення системи інвестування інноваційної діяльності, у тому числі наукової, яка відповідатиме сучасним вимогам ринкової економіки і забезпечить фінансову підтримку наукової та інноваційної діяльності, достатньої для досягнення результатів світового рівня, має базуватися на принципах: [2]

- чіткої диверсифікації джерел і механізмів фінансування залежно від етапів інноваційного процесу;

- використання переважно конкурентних (конкурентних) механізмів інвестування у наукову та інноваційну діяльність;

- раціонального використання прямих і опосередкованих способів інвестування у наукову та інноваційну діяльність;

- орієнтації державних інвестицій у науку і інновації направлених на стимулювання притоку фінансових ресурсів.

Отже, на нашу думку, саме запровадження таких принципів додадуть результативності у еколого-орієнтованому спрямуванні щодо державного регулювання природоохоронної діяльності. Нами обґрунтовано динаміку видатків на заходи щодо виконання державних цільових програм,

дослідження та прикладні розробки в Україні за | періодами (рисунок).

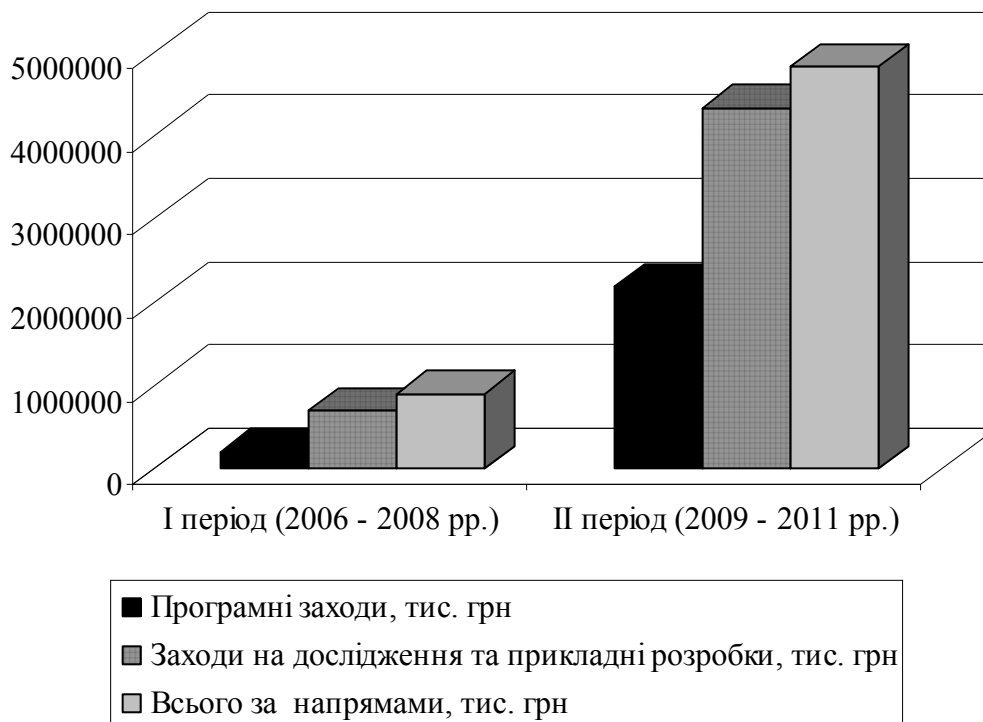

Рис. Динаміка видатків на заходи щодо виконання державних цільових програм, на дослідження та прикладні розробки в Україні за періодами*

* Побудовано автором за даними Державної служби статистики України

Таким чином, в Україні державні цільові програми використовуються не у повній мірі, особливо щодо стимулювання екологічно орієнтованої інноваційної діяльності. Існує гостра необхідність їх перегляду щодо зрівноваженості і уникнення повторів, зменшення кількості та укрупнення задля досягнення мети формування екологічно збалансованої економіки.

Досвід країн ЄС свідчить про активізацію запровадження еко-інновацій, які ґрунтуються на фінансуванні заходів з технологічного переозброєння галузі у напрямку отримання екологічних вигід від практичного використання.

Висновки з даного дослідження. Саме то-

му формування основ зрівноваженого розвитку аграрного сектора повинно ґрунтуватися на еколого-орієнтованому підході, а регіональна економічна політика повинна надавати переваги окремим галузям, видам діяльності, формам господарювання за достатності фінансування. Залежно від рівнів управління у розвитку повинні встановлюються не тільки на державному рівні управління, а і на локальному, у тому числі через активізацію інвестиційних потоків у вирішення екологічних завдань. Для формування основ зрівноваженого розвитку необхідним є забезпечення розвитку альтернативної енергетики, розвиток органічного землеробства.

Список використаної літератури:

1. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України: [монографія]. – Миколаїв, 2010. – 416 с.
2. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Авт.-упоряд.: Г.О. Андрощук, І.Б. Жилияєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. – К.: Парламентське видавництво, 2009. – 632 с.
3. Сайт Державної служби статистики України.

В статье рассмотрены научные основы по укреплению экономической, социальной и экологической уравновешенности за счет технологических изменений, организации труда и управления, основанные на передовом опыте и на использовании научных достижений. Обосновано составляющие и особенности инновационного развития аграрного сектора с учетом эколого-ориентированного подхода в использовании всех видов ресурсов для уравновешенного развития, в том числе через эко-инновации.

Ключевые слова: *уравновешенное развитие, инновационный подход, природные ресурсы, аграрный сектор, эколого-ориентированный подход, эко-инновации.*

The scientific basis of economic, social and ecological balance and its strengthening due to technological changes, labour management, foreign experience and scientific progress are discussed in the article. The components and peculiarities of the innovative development of agrarian sector with consideration of ecological approach to the usage of all types of resources for the balance development due to the ecological innovations are grounded.

Key words: *balanced development, innovative approach, natural resources, agrarian sector, ecological approach, and ecological innovations.*

Дата надходження до редакції: 20.04.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Ключник А.В.

УДК 332.33(477.83)

ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Л.І. Сахарнацька, Закарпатський регіональний Центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України

М.Я. Височанська, магістр, Львівський національний аграрний університет

Розглянуто ефективність сільськогосподарського виробництва приділено особливу увагу раціонального використанню земельних угідь. Проаналізовано структуру земельного фонду, сільськогосподарських угідь, посівних площ, сільськогосподарських культур Львівської області.

Ключові слова: *земельні ресурси, земельний фонд, сільськогосподарські угіддя, раціональне землекористування.*

Постановка проблеми: Сучасні аграрники-економісти в почали досліджувати проблему ефективності використання сільськогосподарських ресурсів і значно менше приділяють уваги забезпеченню раціонального землекористування. Проблема ефективності аграрного сектора в цілому і ефективності використання сільськогосподарських угідь зокрема, безумовно, є актуальною. Ефективність використання сільськогосподарських ресурсів залежить від рівня прибутковості аграрних підприємств, але їхні фінансові інтереси не повинні призводити до погіршення властивостей земельних ресурсів як головного засобу виробництва у сільському господарстві. Негативні зміни стану українських чорноземів, які набрали сталої тенденції за останні два десятиліття, вимагають розглядати проблему ефективності у взаємозв'язку із забезпеченням раціонального землекористування.

Аналіз останніх досліджень: Проблеми раціонального використання земель в нашій країні часто піднімаються в наукових публікаціях різними вченими, серед яких значної уваги заслуговують Ю.Д. Білик, А.М. Бобко, М.Я. Дем'яненко, О.І. Дребот, М.А. Лендел, В.Я. Месель-Веселяк, О.М. Онищенко, П.Т. Саблук, М.Г. Ступень, О.І. Фурдичко, В.В. Юрчишин та ін. [9, с 6]. Сьогодні найгостріше постає питання раціонального використання земельних ресурсів.

Найважливішою складовою, яку доцільно і потрібно враховувати при

встановленні цінності земельних ресурсів, є відповідність економічних показників(урожайність, бонітет ґрунтів, крутизна схилів, віддаленість від населених пунктів тощо) прийнятим нормативам [8, с.212].

Оскільки вчені дослідники констатують, що підвищення ефективності використання земель у сільськогосподарських підприємствах забезпечують при комплексному підході з урахуванням як економічних так і природних чинників, об'єднуючи їх з метою досягнення найвищих результатів.[7, с. 5-9]

Постановка завдання:Метою нашого дослідження є вивчення проблем раціонального використання земельних ресурсів у Львівській області в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу: Варто зазначити, що Львівська область характеризується доволі вигідним географічним розташуванням, багатим природним, економічним і людським потенціалом, тому завжди залишається в центрі уваги як науковців так і широкої громадськості. На даний час в області загострилася проблема охорони і раціонального використання земельних ресурсів. Це пов'язано з тим, що в структурі народногосподарського комплексу перше місце належить аграрному сектору, який через необґрунтовані системи землеробства призвів до значної деградації ґрунтів, різкого зниження родючості земель та продуктивності сільськогосподарських культур.

Оскільки, землі сільськогосподарського призначення включають різні за продуктивністю угіддя. У складі сільськогосподарських угідь важливу функцію відновлення природних властивостей землі відіграють перелоги і багаторічні насадження оскільки з підвищенням їхньої частки підвищується якість земельних ресурсів і ефективність їх використання (рис.1) [5,с.103]. На даний час в структурі сільськогосподарських угідь Львівській області існує потреба у вилученні частки ріллі з